

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

Навчально-науковий інститут психології та соціальних наук

МАУП

Кафедра медичної і клінічної психології

Затверджую:

Директор ННІПСН

Я.М. Расвська

“ 17 ” листопада 2024 р.

Схвалено на засіданні кафедри
психології

Протокол №3 від 16.10.2024 р.

Завідувач кафедри І. С. Клименко

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Спеціальна психологія

спеціальності: 225 Медична психологія
(шифр і назва спеціальності)

освітнього рівня другий (магістерський)
(назва освітнього рівня, ОКР)

освітньої програми: 225 Медична психологія
(шифр і назва освітньої програми)

спеціалізації: Медична психологія
(за наявності) (назва спеціалізації)

Розробник (-и) робочої програми навчальної дисципліни:

Федосова Людмила Олексіївна, викладач кафедри медичної і клінічної психології

Робочу навчальну програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри медичної і клінічної психології
Протокол №3 від 16.10.2024 р.

Завідувач кафедри І. С. Клименко
(підпис)

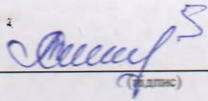
Робочу програму погоджено з гарантом (керівником) освітньої програми
225 Медична психологія
(назва освітньої програми)

16.10.2024 р.

Керівник (гарант) освітньої програми
(підпис)

Робочу програму перевірено

___ . ___ . 20___ р.

Заступник директора Т.В. Нич
(підпис)

Пролонговано:

на 20___/20___ н.р. (підпис) (ПІБ), «___» 20___ р., протокол № ___

на 20___/20___ н.р. (підпис) (ПІБ), «___» 20___ р., протокол № ___

на 20___/20___ н.р. (підпис) (ПІБ), «___» 20___ р., протокол № ___

на 20___/20___ н.р. (підпис) (ПІБ), «___» 20___ р., протокол № ___

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	
Кількість кредитів - 2	Галузь знань – 22 ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я	Обов'язкова	
Модулів - 1	Спеціальність – 225 МЕДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ	Рік підготовки	
		5-й	
Змістових модулів - 2		Семестр	
		9-й	
Загальна кількість кредитів/годин - 2/60		Лекції (год.)	
		14	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 3-4 год.; самостійної роботи студента – 2-3 год.	Освітній рівень - МАГІСТР	Практичні(год.)	
		16	
		Самостійна робота(год.)	
		30	
		Всього	
		60	
		Вид контролю	
		Залік	

2. МЕТА, ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

2.1. Мета викладання навчальної компетентностями різного напрямлення для дисципліни: досягнення оволодіти кінцевих результатів навчання.

Метою викладання навчальної дисципліни «Спеціальна психологія» є формування в студентів фахових компетенцій. системи професійних знань, умінь і практичних навичок щодо вивчення психологічних особливостей осіб із порушеннями психофізичного розвитку, засвоєння теоретичних основ і принципів психолого-педагогічної діагностики та корекції аномального розвитку дітей, що складають основу майбутньої професійної діяльності лікаря-психолога.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- ознайомлення з методологічними і теоретичними основами спеціальної психології та дефектології;
- ознайомлення майбутніх лікарів-психологів із підходами держави і суспільства до організації освіти дітей, які мають суттєві недоліки психофізичного розвитку. формами надання медико-психологічної допомоги таким дітям;
- ознайомлення з понятійним апаратом, основами теорії та історії спеціальної психології та дефектології;
- оволодіння загальними уявленнями про особливості пізнавальної діяльності. емоційно-вольової сфери і всієї особистості в цілому різних категорій дітей з особливостями психофізичного розвитку;
- забезпечення необхідної теоретичної підготовки студентів з питань дефектології та логопедії, пов'язаних з розумінням особливостей проблемної дитини раннього і дошкільного віку та можливих шляхів надання їй допомоги;

- формування уявлення про значимість своєчасного виявлення порушень розвитку в дітей. шляхи та способи попередження. діагностики та корекції мовленнєвих порушень у дітей раннього і дошкільного віку;
- вивчення проблем і умов освітньої і соціальної інтеграції дітей з психофізичними порушеннями;
- формування професійного інтересу майбутнього лікаря-психолога до проблеми виховання і навчання дітей з відхиленнями в розвитку, розкриття освітніх можливостей різних предметних галузей дефектології, реабілітаційного потенціалу та можливостей розвитку дітей з особливими освітніми потребами.

2.2. Очікувані результати: оволодіння компетентностями різного спрямування для досягнення кінцевих результатів навчання згідно програми 225 "Медична психологія"

2.2.1. Інтегральна компетентність:

здатність розв'язувати складні задачі і проблеми медичної психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій характеризується невизначеністю умов і вимог.

2.2.2. Загальні компетентності:

- ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК3. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК4. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК 5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК 7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК 8. Здатність до міжособистісної взаємодії.
- ЗК 9. Здатність працювати в команді.
- ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 11. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
- ЗК 12. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ЗК 13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, й місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

2.2.3. Спеціальні фахові (предметні) компетентності:

- СК 1. Здатність до збирання та критичного опрацювання, аналізу та узагальнення медичної та психологічної інформації з різних джерел.
- СК 6. Здатність до планування, організації та здійснення психологічного дослідження, використання валідного і надійного психодіагностичного інструментарію, аналізування та систематизації отриманих результатів, формулювання аргументованих висновків та рекомендацій
- СК 9. Здатність до використання науково верифікованих методів та технік, використання моно- і комбінованих схем комплексного лікування із застосуванням елементів доказових методів психотерапії.
- СК 10. Здатність до надання психологічної допомоги особам різного віку, неспроможним справитися з несприятливими умовами, що склалися в їхньому житті.
- СК 14. Здатність до здійснення психоосвітньої роботи серед населення та медичних працівників.

2.2.5.Програмні результати навчання:

РН 1. Обирати та застосовувати надійний діагностичний та психодіагностичний інструментарій.

РН 2. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження, критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки, представляти результати власних досліджень усно / письмово для поінформованої аудиторії.

РН 4. Застосовувати основні форми і методи психокорекції та психотерапії..

РН 10. Відшуковувати необхідну інформацію в професійній та науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати цю інформацію, застосовувати її для вдосконалення професійної практики.

РН 14. Розробляти та реалізовувати наукові і прикладні проекти у сфері медичної психології, та дотичні до неї міждисциплінарні проекти з урахуванням наукових, економічних, правових, етичних та соціальних аспектів.

РН 15. Приймати ефективні рішення, в тому числі в умовах невизначеності.

Після опанування дисципліни «Спеціальна психологія» студенти будуть

знати:

- сутність спеціальної психології;
- психофізичні особливості різних категорій людей з обмеженими можливостями;
- особливості роботи з різними категоріями людей з особливостями психофізичного розвитку;
- порушення розвитку: особливості, механізми. різновиди;
- чинники дизонтогенії;
- особливості психічного розвитку при різних порушеннях: інтелектуальних. сенсорних, опорно-рухових, мовленнєвих, аутичних;
- специфічні особливості роботи з дітьми з особливостями психофізичного розвитку

вміти:

- використовувати методи психодіагностики для виявлення та диференті порушень та особливостей розвитку дитини;
- здійснювати постановку психологічного діагнозу з використанням різних методів психодіагностики;
- адекватно застосовувати методи психодіагностики, психокорекції та розвитку в роботі з дітьми з особливостями психофізичного розвитку;
- володіти первинними навичками робіт з дітьми з особливостями психофізичного розвитку.

3. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни ОК 18.

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1 “Основи спеціальної психології”							
Тема 1.1 Вступ до спеціальної психології	6	4	-	-	-	-	2
Тема 1.2 Поняття та сутність порушення розвитку	6	4	-	-	-	-	2
Тема 1.3 Дизонтогенез інтелектуального розвитку при сенсорних порушеннях	6	-	-	4	-	-	2
Тема 1.4 Особливості психічного розвитку при сенсорних порушеннях	6	-	-	4	-	-	2
Тема 1.5 Психічний розвиток при порушеннях мовлення	6	-		4	-	-	2

Тема 1.6 Психічний розвиток при порушеннях опорно-рухової сфери							
Тема 1.7 Особливості психічного розвитку при аутизмі							
Тема 1.8 Діагностика особливостей психофізичного розвитку							
Модульний контроль	2						
Разом	30	8	-	12	-	-	10
Змістовий модуль 2 “Основи та медико-психологічні аспекти дефектології”							
Тема 2.1 Структура дефекту розвитку при різних дизонтогеніях	6	4	-	-	-	-	2
Тема 2.2 Зорові та слухові агнозії. Порушення довільних рухів і дій	6	4	-	-	-	-	2
Тема 2.3 Психічний розвиток дітей із порушенням слуху. Порушення опорно-рухового апарату	6	-	-	4	-	-	2
Тема 2.4 Діти з порушеннями інтелектуального розвитку. Психічний недорозвиток	6	-	--	4	-	-	2
Тема 2.5 Медико-психологічна характеристика дітей із затримкою психічного розвитку (ЗПР)	6	-	-	4	-	-	2
Тема 2.6 Медико-психологічні особливості дітей із захворюваннями спектру аутизму. Дисгармонійний розвиток							
Тема 2.7 Методи дослідження відхилень у розвитку дітей							
Тема 2.8 Реабілітація, абілітація, соціалізація, адаптація, індивідуалізація, інтеграція							
Модульний контроль	2						
Семестровий контроль	2						
Разом	30	4	-	16	-	-	10
Усього	60	14	-	16	-	-	30

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 «Основи спеціальної психології»

Лекція 1. «Вступ до спеціальної психології».

Предмет та завдання спеціальної психології. Сутність спеціальної психології. Концепції та теорії інвалідизації. Історія становлення спеціальної психології. Взаємозв'язок спеціальної психології з іншими галузями психології та науками. Принципи спеціальної психології. Методи спеціальної психології. специфіка їх використання щодо навчання дітей з психофізичними порушеннями. Принципи дослідження у спеціальній психології: порівняльний, комплексності, системності, динамічного вивчення особи у сполученні з якісним аналізом результатів психодіагностики. Складові спеціальної психології. Чинники порушень психічного розвитку. Класифікація порушень психічного розвитку. Дефектологія як інтегрована галузь наукового знання. Предмет і завдання дефектології як науки.

Ключові слова: спеціальна психологія, принципи дослідження, методи дослідження, дефектологія

Література [1-14]

Лекція 2. «Поняття та сутність порушення розвитку».

Поняття «норма» і «відхилення» в психічному й особистісному розвитку дитини. Поняття «особа з порушеннями психофізичного розвитку». Онтогенез та дизонтогенез. Класифікація порушень психофізичного розвитку. Традиційна класифікація. Класифікація порушень психофізичного розвитку (види дизонтогенезу) за В.В. Лебединським. Основні групи дизонтогенезу. Сутність феномену порушення розвитку. Характеристика понять: норма, патологія, дефект, інвалідність. Структура порушення розвитку. Механізми формування системних порушень в розвитку психіки. Загальні та специфічні особливості відхилень розвитку. Компенсація, корекція та реабілітація, як категорії спеціальної психології. Депривація, як причина та наслідок порушення розвитку. Загальна характеристика особистісних особливостей дітей та підлітків з порушеннями розвитку.

Ключові слова: онтогенез, дизонтогенез, порушення розвитку, класифікація, діти, підлітки, системні порушення, розвиток психіки.

Література [1-14]

Лекція 3. «Дизонтогенез інтелектуального розвитку».

Загальна характеристика дизонтогенезу за типом ретардації. Олігофренія та її класифікація за етіологією. Чинники виникнення розумової відсталості. Ступені розумової відсталості: дебільність, імбецильність, ідіотія. Класифікація психічного недорозвитку (за Д.М. Ісаєвим): астенічна, атонічна, дисфорічна, стенична. Загальна характеристика психічного розвитку розумово відсталих дітей

Ключові слова: дефект розвитку, дизонтогенез, корекційний вплив, ретардація, олігофренія, розумова відсталість.

Література [1-14]

Лекція 4. «Особливості психічного розвитку при сенсорних порушеннях».

Поняття сурдопсихології, її предмет та задачі. Чинники порушень слуху. Класифікація порушень слуху: глухі, пізнооглухі, туговухі. Загальна характеристика психічного розвитку дітей з порушеннями слуху. Тифлопсихологія, її предмет та задачі. Чинники порушення зору. Класифікація порушень зору: незрячі, слабозорі. Загальна характеристика особливостей психічного розвитку дітей з порушеннями зору

Ключові слова: сурдопсихологія, тифлопсихологія, сенсорні порушення

Література [1-14]

Лекція 5. «Психічний розвиток при порушеннях мовлення».

Логопсихологія - поняття, предмет та задачі. Чинники первинних мовних порушень. Класифікація мовних порушень: периферійного характеру (дислалія, ринолалія, ринофонія, дисфонія); центрального характеру (дизартрія, алалія, афазія, дизграфія, аграфія, дислексія). Загальна характеристика психічного розвитку дітей з порушеннями мовлення. Ключові слова: логопсихологія, порушення мовлення, психічний розвиток.

Література [1-14]

Лекція 6. «Психічний розвиток при порушеннях опорно-рухової сфери».

Порушення опорно-рухової сфери - дитячий церебральний параліч (ДЦП) Чинники виникнення ДЦП. Форми ДЦП: спастична деплегія, геміпаретична гіперкінетична, подвійна гіплегія, атонічно-астатична. Загальна характеристика психічного розвитку дітей з ДЦП Ключові слова: опорно-рухова сфера, ДЦП, психічний розвиток.

Лекція 7. «Особливості психічного розвитку при аутизмі». Загальна характеристика поняття аутизму. Класифікація розладів аутичного спектру: синдром Каннера, синдром Аспергера, синдром Ретта. Базові діагностичні критерії аутизму: якісні порушення в сфері соціальної взаємодії; якісні порушення в сфері комунікації (вербальної та невербальної) і в сфері уяви: досить обмежений репертуар видів активності та інтересів. Основні положення про аутизм Характеристика особистості дитини з аутизмом.

Ключові слова: аутизм, спектр аутизму, особистість дитини з аутизмом.

Література [1-14]

Лекція 8. «Діагностика особливостей психофізичного розвитку дітей».

Методологічні принципи медико-психологічної та психолого-педагогічної діагностики порушень розвитку у дітей. Загальний огляд проблеми диференційної діагностики. Методичні засади діагностично-корекційно-розвивальної роботи. Методи та методики діагностики дітей різних категорій з особливостями психофізичного розвитку. Корекційно-розвивальна робота з дітьми з особливостями психофізичного розвитку. Суб'єкти впливу корекційно-розвивальної роботи (дитина, батьки, педагоги). Професійно важливі якості психолога для роботи з дітьми з особливостями психофізичного розвитку. Завдання медико-психологічної та психолого-педагогічної діагностики порушень розвитку у дітей. Комплексний підхід до вивчення дітей з порушеннями розвитку. Особливості організації діяльності психолого-медико-педагогічних консилиумів, комісій та консультацій. Заклади освіти для осіб з порушеннями психофізичного розвитку

Ключові слова: діти, порушення розвитку.

Література [1-14]

Практичне заняття 1. Вступ до спеціальної психології.

Рекомендовані джерела

Основні: 1-4

Додаткові: 5-14

Практичне заняття 2. Поняття та сутність порушення розвитку

Рекомендовані джерела:

Основні: 1-4

Додаткові: 5-14

Практичне заняття 3. Дизонтогенез інтелектуального розвитку.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1-4

Додаткові 5-14

Практичне заняття 4. Особливості психічного розвитку при сенсорних порушеннях.

Рекомендовані джерела:

Основні 1-4

Додаткові: 5-14

Практичне заняття 5. Психічний розвиток при порушеннях мовлення.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1-4

Додаткові: 5-14

Практичне заняття 6. Психічний розвиток при порушеннях опорно-рухової сфери. Рекомендовані джерела:

Основні: 1-4

Додаткові: 5-14

Практичне заняття 7. Особливості психічного розвитку при аутизмі.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1-4

Додаткові: 5-14

Практичне заняття 8. Діагностика особливостей психофізичного розвитку дітей. Рекомендовані джерела:

Основні: 1-4

Додаткові: 5-14

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

«Основи та медико-психологічні аспекти дефектології»

Лекція 1. «Структура дефекту розвитку при різних дизонтогеніях».

Суть дефекту розвитку. Структура дефекту розвитку. Структура дефекту розвитку при різних дизонтогеніях (в осіб з порушеннями слуху, зору, розумового розвитку). Взаємозв'язок складових дефекту. Можливості корекційного впливу на особу з порушеннями розвитку з урахуванням структури дефекту.

Ключові слова: дефект розвитку, складові дефекту, структура дефекту, лизонтогені

Література [1-14]

Лекція 2. «Зорові та слухові агнозії. Порушення довільних рухів і дій». Зорові та слухові агнозії. Порушення довільних рухів та дій. Проблема апраксії. Порушення поведінки. Проблема афазій.

Ключові слова: зір, слух, агнозії, довільні рухи та дії, апраксії, афазії, порушення поведінки.

Література [1-14]

Лекція 3. «Психічний розвиток дітей із порушеннями слуху. Порушення опорно-рухового апарату».

Особливості психічного розвитку дітей з порушеннями слуху. Порушення опорно-рухового апарату. Порушення мови. Особливості та види аномального розвитку

Ключові слова: діти, слух, мова, порушення, опорно-руховий апарат, аномальний розвиток.

Література [1-14]

Лекція 4. «Діти з порушеннями інтелектуального розвитку. Психічний неборотвиток».

Психічний недорозвиток. Розумово відсталі діти. Класифікація уражень головного мозку. Рання діагностика олігофренії. Пошкоджений психічний розвиток Діти з набутим слабоумством.

Ключові слова: психічний недорозвиток, розумова відсталість, олігофренія, діти, психічний розвиток, головний мозок, набуте слабоумство.

Література [1-14]

Лекція 5. «Медико-психологічна характеристика дітей із затримкою психічного розвитку (ЗПР)».

Затримка психічного розвитку. Чинники виникнення. Класифікація дітей з затримкою психічного розвитку (за К.С. Лубовським): конституціонального походження (гармонійний психічний та психофізичний інфантизм); соматичного походження: психогенного походження: церебрально-органічного генезу. Загальна характеристика психічного розвитку дітей із ЗПР. Медико-психологічна та психолого-педагогічна характеристика дітей із ЗПР. Навчально-виховні заклади та інклюзивне навчання дітей із ЗПР

Ключові слова: ЗПР, діти, психічний розвиток, медична психологія, навчально-виховні заклади, інклюзивне навчання.

Література [1-14]

Лекція 6. «Медико-психологічні особливості дітей із захворюваннями спектру аутизму. Дисгармонійний розвиток».

Викривлений психічний розвиток. Поняття синдрому РДА. Психологічні особливості аутичної дитини. Дисгармонійний психічний розвиток. Психопатія як форма дисгармонійної особистості. Клініко-психологічні критерії патологічних порушень поведінки підлітків. Ключові слова: психічний розвиток, викривлення психічного розвитку, РДА, спектр аутизму, дисгармонійна особистість, психопатія, порушення поведінки, діти, підлітки

Література [1-14]

Лекція 7. «Методи дослідження відхилень у розвитку дітей».

Методи інтегральної оцінки особистості дитини в контексті соціальної ситуації її розвитку. Методи дослідження структурних компонентів особистості.

Методи дослідження розумового розвитку нормальних та аномальних дітей (7-9 років). **Ключові слова:** особистість дитини, соціальна ситуація розвитку, структурні компоненти особистості, методи дослідження, розумовий розвиток, аномальні діти.

Література [1-14]

Лекція 8. «Реабілітація, абілітація, соціалізація, індивідуалізація, інтеграція».

Основні категорії спеціальної психології. Корекція, її суть. Співвідношення корекції та навчання (виховання), специфіка їх складових (цільового, організаційного, змістового, методичного, результативного). Компенсація: визначення, види, етапи. Рівні компенсації: біологічний, психологічний, соціальний. Декомпенсація. Псевдокомпенсація. Реабілітація: визначення, види (медичний, психологічний, соціальний). Суть видів реабілітації. Етапи реабілітаційної роботи. Абілітація. Соціалізація: суть, стадії. Адаптація як стадія соціалізації, її види. Індивідуалізація, інтеграція, трудова стадія. Післятрудова стадія. Співвідношення адаптації та компенсації в процесі відновлення рівноваги між особою та середовищем **Ключові слова:** категорії спеціальної психології, корекція, навчання, виховання, компенсація, декомпенсація, псевдокомпенсація, реабілітація, абілітація, соціалізація, адаптація

Література [1-14]

Практичне заняття 1. Структура дефекту розвитку при різних дизонтогенезах. Рекомендовані джерела:

Основні: 1-4

Додаткові: 5-14

Практичне заняття 2. Зорові та слухові агнозії: Порушення довільних рухів і дії.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1-4

Додаткові: 5-14

Практичне заняття 3. Психічний розвиток дітей із порушеннями слуху. Порушення опорно-рухового апарату.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1-4

Додаткові: 5-14

Практичне заняття 4. Діти з порушеннями Психічний недорозвиток.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1-4

Додаткові: 5-14

Практичне заняття 5. Медико-психологічна характеристика дітей із затримкою психічного розвитку (ЗПР).

Рекомендовані джерела:

Основні: 1-4

Додаткові: 5-14

Практичне заняття 6. Медико-психологічні особливості дітей захворюваннями спектру аутизму. Дисгармонія розвитку.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1-4

Додаткові: 5-14

Практичне заняття 7. Методи дослідження відхилень у розвитку дітей.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1-4
Додаткові: 5-14

Практичне заняття 8. Реабілітація, абілітація, соціалізація, адаптація, індивідуалізація, інтеграція. Рекомендовані джерела:

Основні: 1-4
Додаткові: 5-14

5.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання.

Самостійна робота 1.

1. Написати предмет та завдання спеціальної психології
2. Написати концепції та теорії інвалідизації
3. Підготувати презентацію на тему «Історія становлення спеціальної Психології».
4. Написати методи спеціальної психології. специфіку їх використання щодо навчання дітей з психофізичними порушеннями
5. Написати принципи дослідження у спеціальній психології: порівняльний, комплексності, системності, динамічного вивчення особи у сполученні з якісним аналізом результатів психодіагностики.
6. Написати чинники порушень психічного розвитку.
7. Написати класифікацію порушень психічного розвитку
8. Написати предмет і завдання дефектології як науки.

Самостійна робота 2.

1. Написати поняття «норма» і «відхилення» в психічному й особистісному розвитку дитини
2. Написати класифікація порушень психофізичного розвитку (традиційна класифікація, класифікація порушень психофізичного розвитку (види дизонтогенезу) за В.В. Лебединським)
3. Написати механізми формування системних порушень в розвитку психіки.
4. Підготувати презентацію на тему «Депривація, як причина та наслідок порушення розвитку».
5. Написати загальну характеристику особистісних особливостей дітей та підлітків з порушеннями розвитку.

Самостійна робота 3.

1. Написати загальну характеристику дизонтогеній за типом ретардації
2. Написати визначення олігофренії та її класифікацію за етіологією.
3. Написати чинники виникнення розумової відсталості.
4. Написати критерії визначення ступенів розумової відсталості: дебільність, імбецильність, ідіотія.
5. Написати класифікацію психічного недорозвитку (за Д. М. Ісаєвим): астенічна, атонічна, дисфорічна, стенична
6. Написати загальну характеристику психічного розвитку розумово відсталих дітей

Самостійна робота 4.

1. Написати поняття сурдопсихології, її предмет та задачі
2. Написати чинники порушень слуху.
3. Написати класифікацію порушень слуху: глухі, пізнооглухі, туговухі.
4. Написати визначення, предмет і задачі тифлопсихології
5. Написати чинники порушення зору.
6. Написати класифікацію порушень зору: незрячі, слабозорі

Самостійна робота 5.

1. Написати визначення логопсихології, її предмет та задачі
2. Написати чинники первинних мовних порушень

3. Написати схематичну класифікацію мовних порушень: периферійного характеру (дислалія, ринолалія, ринофонія, дисфонія); центрального характеру (дизартрія, алалія, афазія, дизграфія, аграфія, дислексія).

Самостійна робота 6.

1. Написати визначення та клінічні форми дитячого церебрального паралічу
2. Написати чинники виникнення ДЦП.
3. Підготувати презентацію на тему «Форми ДЦП: спастична деплегія. геміпаретична, піперкінетична. подвійна гіплегія, атонічно-астатична»

Самостійна робота 7.

1. Написати визначення аутизму та класифікацію розладів аутичного спектру
2. Написати базові діагностичні критерії аутизму: якісні порушення в сфері соціальної взаємодії: якісні порушення в сфері комунікації (вербальної та невербальної) і в сфері уяви: досить обмежений репертуар видів активності та інтересів.
3. Підготувати презентацію на тему «Характеристика особистості дитини аутизмом».

Самостійна робота 8

1. Підготувати презентацію на тему «Методи та методики діагностики дітей різних категорій з особливостями психофізичного розвитку».
2. Підготувати презентацію на тему «Корекційно-розвивальна робота з дітьми з особливостями психофізичного розвитку».
3. Написати професійно важливі якості психолога для роботи з дітьми з особливостями психофізичного розвитку.
4. Написати завдання медико-психологічної та психолого-педагогічної діагностики порушень розвитку у дітей.
5. Скласти реєстр закладів освіти для осіб з порушеннями психофізичного розвитку м. Києва. України

Самостійна робота 9.

1. Написати визначення та структуру дефекту розвитку
2. Підготувати презентацію на тему «Структура дефекту розвитку при різних дизонтогеніях (в осіб з порушеннями слуху, зору, розумового розвитку)»

Самостійна робота 10.

1. Підготувати презентацію на тему «Зорові та слухові агнозії»
2. Підготувати презентацію на тему «Порушення довільних рухів та дій»
3. Підготувати презентацію на тему «Проблема апраксій та афазій»

Самостійна робота 11.

1. Написати особливості психічного розвитку дітей з порушеннями слуху
2. Підготувати презентацію на тему «Порушення мови»
3. Підготувати презентацію на тему « Особливості та види аномального розвитку»

Самостійна робота 12.

1. Написати визначення й причини психічного недорозвитку.
2. Підготувати презентацію на тему «Рання діагностика олігофренії»
3. Написати причини набутого слабоумства в дітей.

Самостійна робота 13.

1. Написати визначення й чинники виникнення затримки психічного розвитку.
2. Написати схему класифікації дітей з затримкою психічного розвитку (за К.С.Лубовським): конституціонального походження (гармонійний психічний та психофізичний інфантілізм); соматичного походження; психогенного походження; церебрально-органічного генезу.

3. Скласти реєстр навчально-виховних закладів та закладів інклюзивного навчання дітей із ЗПР по м. Києву. Україні

Самостійна робота 14.

1. Написати визначення поняття «Викривлений психічний розвиток»
2. Написати поняття синдрому РДА.
3. Підготувати презентацію на тему «Психологічні особливості аутичної дитини»
4. Підготувати презентацію на тему «Психопатія як форма дисгармонійної особистості»
5. Написати клініко-психологічні критерії патологічних порушень поведінки підлітків.
6. Написати визначення поняття «Викривлений психічний розвиток».
7. Написати поняття синдрому РДА
8. Підготувати презентацію на тему «Психологічні особливості аутичної дитини».
9. Підготувати презентацію на тему «Психопатія як форма дисгармонійної особистості».
10. Написати клініко-психологічні критерії патологічних порушень поведінки ПІДЛІТКІВ

Самостійна робота 15.

1. Написати методи інтегральної оцінки особистості дитини в контексті соціальної ситуації її розвитку
2. Написати методи дослідження структурних компонентів особистості
3. Підготувати презентацію на тему «Методи дослідження розумового розвитку нормальних та аномальних дітей (7-9 років)»

Самостійна робота 16.

1. Написати рівні компенсації: біологічний, психологічний, соціальний.
2. Написати етапи реабілітаційної роботи.
3. Підготувати презентацію на тему «Адаптація як стадія соціалізації, її види. Співвідношення адаптації та компенсації в процесі відновлення рівноваги між особою та середовищем».

Критерії оцінювання:

- змістовність - 3 бали
- відповідність темі та стилю оформлення - 2 бали. 7.3.

Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульний контроль здійснюється у вигляді тестування. Студентами пропонуються тестові завдання у кількості 25 питань.

Види тестових завдань.

- Із вибором однієї правильної відповіді;
- На встановлення відповідності запропонованих наборів тверджень;
- Завдання на розпізнавання та відтворення правильно відповіді по пам'яті;
- Завдання на відтворення правильної відповіді (формулювань понять) по пам'яті;

Завдання відкритого типу, що передбачає розгорнуту відповідь.

Критерії оцінювання:

- виконання тестових завдань - максимум 25 балів.

Тестування за питаннями державного ліцензійного іспиту «Крок-1».

Тестування за питаннями «Крок- 1» є допуском до екзамену.

Студенти відповідають на 20 питань, на тестування відводиться 20 хвилин. Якщо студент правильно відповідає на 12 та більше питань (260%), то він отримує допуск до здачі екзамену. Якщо студент

відповідає на 11 і менше питань, то він до екзамену не допускається і має перескласти це тестування. Екзамен проводиться в усній формі по білетах.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ІНДЗ

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання ІНЗД прилюдним захистом навчального проекту. Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Загальна психологія» - це вид науково-дослідної роботи студента, форма самостійного вивчення актуальних проблем, передбачених начальною програмою курсу.

ІНДЗ - початковий етап науково-педагогічного дослідження, воно обов'язково має містити результати власного пошуку і висновків, відображати певний рівень навчальної компетентності студента щодо вирішення поставлених завдань.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних і семінарських занять та охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Орієнтовна структура ІНДЗ - навчально-педагогічного дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел.

Критерії оцінювання ІНДЗ (навчально-педагогічного дослідження у вигляді есе)

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна оцінка (у балах)
1	Формулювання мети і завдань роботи	3
2	Складання плану, чіткості послідовності викладу матеріалу	5
3	Обґрунтоване розкриття проблеми, аналіз різних інформаційних джерел (наукових видань, навчальної літератури, періодичних видань, матеріалів мережі Internet), критична та незалежна оцінка різноманітних точок зору, позицій, аргументів	12
4	Зв'язок з реальною практикою, аналіз діяльності окремих організацій, конкретних проблемних ситуацій	4
5	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання поставлених завдань, творчий підхід до виконання ІНДЗ	4
6	Якість оформлення роботи	1

Тематика реферативного дослідження:

1. Нейропсихологічний аналіз порушень вищих психічних функцій при локальних ураженнях мозку
2. Мета і завдання спеціальних навчальних закладів для дітей з відхиленнями у поведінці.
3. Особливості психічного розвитку дітей з порушеннями інтелектуального розвитку
4. Особливості психічного розвитку дітей з порушеннями аналізаторних систем і мови та комплексними порушеннями.
5. Методи інтегральної оцінки особистості дитини в контексті соціальної ситуації її розвитку
6. Психолого-педагогічна характеристика дітей зі спектром аутизму.
7. Дисгармонійний психічний розвиток. Психопатія як форма дисгармонійної особистості.

8. Клініко-психологічні критерії патологічних порушень поведінки підлітків.
9. Спеціальні школи для дітей з відхиленнями в психофізичному розвитку та поведінці.
10. Специфіка діяльності та завдання ПМПК.
11. Завдання, напрямки і методи психокорекційної роботи при дисгармонійному розвитку.
12. Проблеми та перспективи організації спеціальних форм навчання виховання дітей з відхиленнями в розвитку і поведінці

5.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Залік

5.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового комплексного контролю.

1. Предмет та завдання спеціальної психології.
2. Сутність спеціальної психології.
3. Концепції та теорії інвалідизації
4. Історія становлення спеціальної психології.
5. Взаємозв'язок спеціальної психології з іншими галузями психології Та науками
6. Принципи спеціальної психології
7. Методи спеціальної психології, специфіка їх використання щодо навчання дітей з психофізичними порушеннями.
8. Принципи дослідження у спеціальній психології: порівняльний, комплексності, системності. динамічного вивчення особи у сполученні з якісним аналізом результатів психодіагностики.
9. Складові спеціальної психології.
10. Чинники порушень психічного розвитку.
11. Класифікація порушень психічного розвитку.
12. Дефектологія як інтегрована галузь наукового знання.
13. Предмет і завдання дефектології як науки.
14. Поняття «норма» і «відхилення» в психічному й особистісному розвитку дитини
15. Поняття «особа з порушеннями психофізичного розвитку»
16. Класифікація порушень психофізичного розвитку. Традиційна класифікація. Класифікація порушень психофізичного розвитку (види дизонтогенезу) за В.В. Лебединським
17. Основні групи дизонтогенезу
18. Сутність феномену порушення розвитку
19. Характеристика понять: норма, патологія, дефект, інвалідність.
20. Структура порушення розвитку.
21. Механізми формування системних порушень в розвитку психіки.
22. Загальні та специфічні особливості відхилень розвитку.
23. Компенсація, корекція та реабілітація, як категорії спеціальної психології.
24. Депривація, як причина та наслідок порушення розвитку.
25. Загальна характеристика особистісних особливостей дітей та підлітків з порушеннями розвитку.
26. Загальна характеристика дизонтогенезу за типом ретардації.
27. Олігофренія та її класифікація за етіологією.
28. Чинники виникнення розумової відсталості.
29. Ступені розумової відсталості: дебільність, імбецильність, ідіотія.
30. Класифікація психічного недорозвитку (за Д. М.Ісаєвим): астенічна, атонічна, дисфорічна, стенична.
31. Загальна характеристика психічного розвитку розумово відсталих дітей.
32. Поняття сурдопсихології. її предмет та задачі.
33. Чинники порушень слуху.
34. Класифікація порушень слуху: глухі, пізнооглухлі, туговухі.
35. Загальна характеристика психічного розвитку дітей з порушеннями слуху.
36. Тифлопсихологія, її предмет та задачі.
37. Чинники порушення зору.
38. Класифікація порушень зору: незрячі, слабозорі.

39. Загальна характеристика особливостей психічного розвитку дітей з
40. Логопсихологія - поняття, предмет та задачі
41. Чинники первинних мовних порушень.
42. Класифікація мовних порушень: периферійного характеру (дислалія, ринолалія, ринофонія, дисфонія); центрального характеру (дизартрія, алалія, афазія, дизграфія, аграфія, дислексія).
43. Загальна характеристика психічного розвитку дітей з порушеннями мовлення.
44. Порушення опорно-рухової сфери - дитячий церебральний параліч (ДЦП)
45. Чинники виникнення ЛІП
46. Форми ДЦП: спастична деплегія, геміпаретична, гіперкінетична, подвійна гіплегія, атонічно-астатична.
47. Загальна характеристика психічного розвитку дітей з ДЦП
48. Загальна характеристика поняття аутизму
49. Класифікація розладів аутичного спектру: синдром Каннера, синдром Аспергера, синдром Ретта.
50. Базові діагностичні критерії аутизму: якісні порушення в сфері соціальної взаємодії: якісні порушення в сфері комунікації (вербальної та невербальної) і в сфері уяви; досить обмежений репертуар видів активності та інтересів.
51. Основні положення про аутизм.
52. Характеристика особистості дитини з аутизмом.
53. Методологічні принципи медико-психологічної та психолого-педагогічної діагностики порушень розвитку у дітей.
54. Загальний огляд проблеми диференційної діагностики.
55. Методичні засади діагностично-корекційно-розвивальної роботи.
56. Методи та методики діагностики дітей різних категорій з особливостями психофізичного розвитку.
57. Корекційно-розвивальна робота з дітьми з особливостями психофізичного розвитку.
58. Суб'єкти впливу корекційно-розвивальної роботи (дитина, батьки, педагоги).
59. Професійно важливі якості психолога для роботи з дітьми з особливостями психофізичного розвитку
60. Завдання медико-психологічної та психолого-педагогічної діагностики порушень розвитку у дітей
61. Комплексний підхід до вивчення дітей з порушеннями розвитку
62. Особливості організації діяльності психолого-медико-педагогічних консилиумів, комісій та консультацій
63. Заклади освіти для осіб з порушеннями психофізичного розвитку
64. Суть дефекту розвитку. Структура дефекту розвитку
65. Структура дефекту розвитку при різних дизонтогеніях (в осіб порушеннями слуху, зору, розумового розвитку)
66. Взаємозв'язок складових дефекту.
67. Можливості корекційного впливу на особу з порушеннями розвитку з урахуванням структури дефекту
68. Зорові та слухові агнозії.
69. Порушення довільних рухів та дій.
70. Проблема апраксії.
71. Порушення поведінки.
72. Проблема афазій.
73. Особливості психічного розвитку дітей з порушеннями слуху.
74. Порушення опорно-рухового апарату
75. Порушення мови.
76. Особливості та види аномального розвитку
77. Психічний недорозвиток. Розумово відсталі діти.
78. Класифікація уражень головного мозку.
79. Рання діагностика олігофренії.
80. Пошкоджений психічний розвиток.
81. Діти з набутим слабоумством.
82. Затримка психічного розвитку. Чинники виникнення

83. Класифікація дітей з затримкою психічного розвитку (за К.С.Лубовським): конституціонального походження (гармонійний психічний та психофізичний інфантилізм); соматичного походження; психогенного походження: церебрально-органічного генезу.
84. Загальна характеристика психічного розвитку дітей із ЗПР
85. Медико-психологічна та психолого-педагогічна характеристика дітей із ЗПР.
86. Навчально-виховні заклади та інклюзивне навчання дітей із ЗПР
87. Викривлений психічний розвиток
88. Поняття синдрому РДА
89. Психологічні особливості аутичної дитини
90. Дисгармонійний психічний розвиток.
91. Психопатія як форма дисгармонійної особистості.
92. Клініко-психологічні критерії патологічних порушень поведінки підлітків.
93. Методи інтегральної оцінки особистості дитини в контексті соціальної ситуації її розвитку.
94. Методи дослідження структурних компонентів особистості
95. Методи дослідження розумового розвитку нормальних та аномальних дітей (7-9 років).
96. Основні категорії спеціальної психології.
97. Корекція. її суть. Співвідношення корекції та навчання (виховання). специфіка їх складових (цільового, організаційного, змістового, методичного, результативного).
98. Компенсація: визначення, види, етапи.
99. Рівні компенсації: біологічний, психологічний. соціальний. Декомпенсація Псевдокомпенсація
100. Реабілітація: визначення, види (медичний, психологічний, соціальний). Суть видів реабілітації. Етапи реабілітаційної роботи.
101. Абілітація.
102. Соціалізація: суть, стадії.
103. Адаптація як стадія соціалізації, її види.
104. Індивідуалізація, інтеграція, трудова стадія. Післятрудова стадія.
105. Співвідношення адаптації та компенсації в процесі відновлення рівноваги між особою та середовищем.

5.7. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість оцінок
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

6. Рекомендовані джерела

6.1 Основна (базова) література:

1. Галян І. М. Психодіагностика: Навч. посібник / І. М. Галян. - К.: Академвидав. 2011. - 464 с.
2. Дефектологічний словник: Навч. посібник [ред. В. І. Бондарь, В. М. Синьов]. К.: «МП Леся». 2011 3.
- Синьов В. М. Психологія розумово відсталої дитини: Підручник / В. М. Синьов. М. ПІ. Матвєєва. О. П. Хохліна. - К.: Знання, 2008.
4. Хохліна О. П. Основи спеціальної психології: курс лекцій / О. П. Хохліна. К., 2011.-101с.

Додаткова література:

5. Матвєєва М. П. Корекційна робота у системі освіти дітей з вадами розумового розвитку / Матвєєва М. П.. Миронова С. П. - Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний університет, 2005 6.
- Синьов В. М. Основи дефектології / Синьов В. М.. Кобернік Г. М.. - К.: Вища шкл..1994.-143 с.

7. Спеціальна психологія. Ч. Гред. М. П. Матвєєва. С. П. Миронова]. - Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний університет, інформаційно-видавничий відділ. 1999.
8. Спеціальна психологія. Ч. 2 (ред. М. П. Матвєєва. С. П. Миронова] - Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний університет, інформаційно-видавничий відділ. 2001
9. Бочелюк В. Й. Психологія людини з обмеженими можливостями. Навч. посібник/Бочелюк В. Й., Турубарова А. В. - К.: Центр учбової літератури, 2011.-264 с.
10. Основи дефектології та логопедії : навч.-метод. посіб. для студентів факультету психології та соціальної роботи, спеціальність "Дошкільна освіта; практична психологія" / А. М. Аніщук. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2012. – 175 с.
11. Синьова, С. П. Тифлопсихологія. Психологічні особливості людей з глибокими порушеннями зору: підручник/ С. П. Синьова. - К.: «Знання». 2008-365 с.
12. Скрипник Т. В. Феноменологія аутизму: Монографія / Т. В. Скрипник. - К. Вид.-во «Фенікс». 2010. - 368 с.
13. Максимова Н. Ю. Основи дитячої патопсихології: Навч. посібник Максимова Н. Ю. Мілютіна К. Л., Піскун В. М. - К.: Перун, 2006. - 464с. 7
14. Стадненко Н. М. Методика діагностики відхилень у розумовому розвитку молодших школярів та старших дошкільників / Стадненко Н. М., Ілляшенко Т. Д., Борщевська Л. В., Обухівська А. Г. - Кам'янець-Подільський: Абетка, 1998.